

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціально-гуманітарного факультету
Оксана ГОМОТЮК
« 30 » _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 30 » _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІНІНОТ
Святослав ПИТЕЛЬ
« 30 » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«Економічні основи соціального забезпечення»

ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 23 «Соціальна робота»
спеціальність – 231 «Соціальна робота»
освітньо-професійна програма - «Соціальна робота»

Кафедра фінансових технологій та банківського бізнесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. заняття (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Іспит (сем.)
Денна	3	5	30	30	4	6	80	150	5
Заочна	3	5	8	4	-	-	138	150	6

Тернопіль – 2024

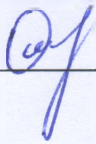
Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Соціальна робота» підготовки бакалавра галузі знань 23 «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота», затвердженої на засіданні Вченої ради ЗУНУ (протокол №9 від 15.06.2022р.)

Робочу програму склала доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, к.е.н., доцент Ольга НІПАЛІДІ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, протокол № 1 від 27.08.2024 р.

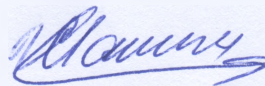
Завідувач кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу

д.е.н., професор

 _____ Ольга КНЕЙСЛЕР

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 231 «Соціальна робота», протокол № 1 від 30.08.2024р.

Голова групи забезпечення спеціальності
д-р психол. наук, професор

Сергій Шандрук

Гарант ОПІ,
канд.екон.наук, доцент

Світлана МИКОЛЮК

1. СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

1. Опис дисципліни

Дисципліна «Економічні основи соціального забезпечення»	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 23 «Соціальна робота»	Нормативна дисципліна циклу професійної підготовки за фаховим спрямуванням
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність 231 «Соціальна робота» Освітньо-професійна програма «Соціальна робота»	Рік підготовки: <i>денна форма – 3</i> <i>заочна форма - 3</i> Семестр: <i>денна форма – 5</i> <i>заочна форма – 5, 6</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>денна форма – 30 год.;</i> <i>заочна форма – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>денна форма – 30 год.</i> <i>заочна форма – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – <i>150 год.</i>		Самостійна робота: <i>денна форма – 80 год.</i> <i>заочна форма – 138 год.</i> Тренінг: <i>денна форма – 6 год.</i> Індивідуальна робота: <i>денна форма – 4 год.</i>
Тижневих годин: <i>денна форма - 10 год.,</i> <i>з них аудиторних - 4 год.</i>		Вид підсумкового контролю: екзамен

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Мета вивчення дисципліни

Мета: вивчення економічних основ соціального забезпечення; набуття студентами необхідних знань, умінь і навичок з економічних основ соціального забезпечення як сфери їх майбутньої професійної діяльності; формування у студентів економічного мислення на основі знання сучасних економічних законів, закономірності, категорій.

✓ Виявити вплив економічних чинників на соціальне благополуччя суспільства у цілому, окремих соціальних груп, прошарків, індивідів в умовах ринкової економіки.

✓ Визначити і охарактеризувати джерела, принципи, порядок фінансування соціального забезпечення.

✓ Вивчити основи організації економічної діяльності та кадрову політику установ і служб соціальної сфери.

✓

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні.
- Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної допомоги для виконання завдань професійної діяльності.

2.4. Передумовою для вивчення дисципліни «Економічні основи соціального забезпечення» є «Статистика», «Міжнародні стандарти у сфері соціальних послуг», «Теорія ймовірностей і математична статистика».

2.5. Результати навчання

✓ Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту.

✓ Визначити умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення.

✓ Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності.

✓ Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «Економічні основи соціального забезпечення»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Теоретико-методологічні основи економіки соціального забезпечення

Тема 1. Загальні засади впливу економічних процесів на систему соціального забезпечення

Предмет і завдання курсу «Економічні основи соціального забезпечення». Сутність і особливості економічної діяльності у сфері соціального забезпечення. Предмет вивчення курсу: економічні процеси у суспільстві та їх вплив на соціум і соціальне благополуччя суспільства в цілому, соціальних груп і окремих особистостей; закономірності розвитку економічних відносин різних суб'єктів і функціонування соціального забезпечення, соціальних служб, установ і підприємств соціального обслуговування населення в суспільстві. Основні принципи економіки соціального обслуговування як відображення загальних принципів соціального забезпечення та специфіки економічного розвитку соціальної сфери (економічної справедливості, суспільної доцільності, пріоритету держави, соціально-економічного реагування, економічної ефективності тощо). Економічний простір соціального забезпечення. Характеристика розвитку соціальної системи, економічної взаємодії інститутів соціального захисту, її суб'єктів і об'єктів, що забезпечують умови для нормальної життєдіяльності членів суспільства, задоволення їх потреб.

Тема 2. Взаємозв'язок і взаємозалежність економічної та соціальної політики держави

Діалектика економічного і соціального у ринковій економіці. Об'єктивна необхідність соціального захисту населення у суспільстві ринкових відносин. Основні передумови необхідності формування системи соціального захисту населення в умовах ринку: підвищення питомої ваги приватної власності на засоби виробництва; зміна системи розподілу матеріальних і духовних благ; стратифікація суспільства, зростання чисельності та збільшення соціально вразливих категорій населення; відчуження виробника від засобів виробництва; зростання безробіття; зниження рівня життя населення тощо. Етапи зміни соціальної спрямованості економічної політики держави відповідно до практики ринкових відносин. Визнання державою і суспільством своєї відповідальності за дотримання економічних і соціальних прав людини на достатній рівень життя і безперервне його поліпшення. Об'єктивні та суб'єктивні умови реалізації напрямів соціальної політики. Механізми соціальної координації. Соціальні суперечності економіки України та шляхи їх розв'язання.

Тема 3. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії

Принципи формування державних соціальних стандартів, соціальних норм і нормативів. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт. Державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження. Нормативи витрат (фінансування). Проблема невідповідності державних соціальних стандартів економічним реаліям.

Тема 4. Матеріальний добробут населення, його структура та динаміка

Добробут населення: поняття, сутність, показники. Вплив відносин власності на добробут населення. Індикатори рівня і якості життя. Середня тривалість життя. Сукупні, номінальні, реальні доходи населення. Обсяг виплат і пільг. Рівень і структура соціально-споживаних товарів і послуг. Рівень і динаміка цін на основні предмети споживання, тарифи комунальних і транспортних послуг. Умови праці. Житлові умови. Тривалість робочого дня і робочого тижня. Рівень освіти та медичного обслуговування. Потенціал індивідуального розвитку людини як узагальнюючий показник добробуту населення країни. Обсяг і структура споживання. Мінімальний споживчий бюджет і прожитковий мінімум. Динаміка матеріального добробуту і економічна диференціація населення. Критерії забезпеченості та бідності. Соціально-економічний потенціал сім'ї як показник добробуту.

Тема 5. Соціально-економічний статус як чинник диференціації у соціальному захисті

Соціально-економічний статус: сутність і чинники його формування. Види відхилення економічного статусу і показники. Джині-коефіцієнт і доцільний коефіцієнт: поняття, значення та динаміка. Об'єктивні основи стратифікації суспільства. Соціальна стратифікація суспільства та соціально-економічний статус різних груп і верств населення, їх взаємозалежність. Диференціація економічного статусу як основа соціального розшарування суспільства. Грошові доходи населення: джерела формування, структура, динаміка. Теорія флуктуації економічного статусу (гіпотези Маркса К., Парето В., Сорокіна П.). Поняття соціальної та економічної диференціації населення. Основні критерії соціальної диференціації населення і їх види. Диференціація форм і методів підвищення соціально-економічного потенціалу сім'ї, різних категорій громадян. Забезпечення належного соціально-економічного статусу громадян як мета соціального захисту. Основні соціально-економічні методи для вирівнювання соціально-економічного статусу населення. Бідність як явище соціально-економічної диференціації населення.

Тема 6. Системи забезпечення соціального захисту в зарубіжних країнах

Специфіка систем соціального захисту у різних країнах світу. Залежність систем соціального захисту від особливостей діяльності суспільних інститутів забезпечення

загального добробуту, національних особливостей і культурних традицій.

Універсальна модель соціального захисту як засіб досягнення соціальної справедливості у суспільстві, скорочення нерівності у розподілі соціальних та економічних ресурсів шляхом абсолютного зменшення різниці у статусі та доходах. Характеристика континентальної (консервативної) моделі. Особливість ліберальної (англосаксонської) моделі – соціальний захист найбідніших верств населення. Соціальне забезпечення усіх громадян у скандинавській моделі. Позитивні сторони і недоліки південноєвропейської моделі. Доцільність впровадження сучасних існуючих систем соціального захисту або їх елементів з урахуванням соціально-економічної ситуації в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Організація економічної діяльності установ соціального забезпечення

Тема 7. Сутність і особливості економічної діяльності у системі соціального захисту населення

Організаційно-економічні основи соціального забезпечення та його особливості на сучасному етапі. Державна гарантія прав громадян на соціальне забезпечення, його види та структура. Специфіка економічних відносин у соціальній сфері. Організаційно-економічний механізм здійснення соціального забезпечення. Фонди соціального забезпечення і джерела їх формування. Відповідність умов і норм пенсійного забезпечення з економічними можливостями держави. Економічні основи концепції реформи пенсійного забезпечення та створення пенсійної системи, що відповідає ринковій економіці. Розміри пенсій і їх співвідношення з оплатою праці і мінімальним прожитковим мінімумом. Перерахунок та індексування пенсій. Соціальне забезпечення як система виплат, послуг і пільг із задоволення соціально-економічних потреб населення. Мінімальні державні соціально-економічні гарантії, пільги та виплати різним верствам населення. Мінімальні державні гарантії і мінімальні соціальні стандарти: поняття, сутність, значення. Система гарантій в галузі пенсійного забезпечення, виплат, оплати праці, медичного обслуговування, освіти тощо. Класифікація державних соціально-економічних гарантій в залежності від об'єкта соціального захисту (люди похилого віку, інваліди, діти, безробітні тощо). Нормативно-правові документи, що закріплюють гарантії та пільги. Проблеми вдосконалення соціально-економічних гарантій з підтримки соціально незахищених груп населення.

Тема 8. Економічний та соціальний розвиток підприємства

Сутність, соціально-економічні характеристики та ознаки підприємства. Економічна функція підприємства та напрямки її реалізації. Виробнича складова праці в умовах ринкової економіки. Проблема безробіття. Переваги і недоліки приватного бізнесу. Основні напрями активізації господарської активності підприємств. Економіка підприємства як частина економічного простору соціальної роботи. Соціальні наслідки економічної активності. Підвищення рівня і якості життя як головна мета економічної діяльності підприємств. Джерела доходів підприємств. Витрати підприємства. Проблема балансу доходів і витрат підприємства. Шляхи досягнення збалансованості бюджету підприємства.

Тема 9. Фінансові основи соціального забезпечення

Фінансування у системі соціального захисту населення. Сутність, принципи, основні джерела і порядок формування системи фінансів для соціальної сфери. Основні функції фінансування. Бюджетне фінансування соціальної сфери: проблеми і недоліки. Бюджетні дотації та їх соціальне значення. Особливості фінансування соціальної роботи з місцевого бюджету. Джерела і структура місцевого бюджету, принципи його формування. Роль і призначення позабюджетних фондів. Пряме і непряме фінансування соціальної роботи. Соціальні пільги: роль і проблеми. Програмно-цільове фінансування, його переваги,

протиріччя і проблеми. Особливості фінансування соціальної роботи в умовах ринкових відносин.

Формування фондів соціальної підтримки населення та їх роль в соціальному захисті найбільш уразливих груп суспільства. Об'єктивна необхідність зниження частки державних вкладень і зростання ролі соціального страхування у створенні джерел фінансування соціального забезпечення.

Тема 10. Соціальна та економічна ефективність діяльності соціальних служб

Економічна ефективність діяльності соціальних служб. Економічна ефективність як напрям загальної ефективності у соціальній роботі. Ефективність як міра задоволення соціально-економічних потреб людини. Поняття ефективності соціальної роботи. Основні елементи ефективності: мета, результат, витрати, загальноприйняті норми. Критерії і методи визначення ефективності соціальної роботи. Соціальні нормативи як узагальнений критерій оцінки ефективності соціальної діяльності. Методи визначення ефективності соціальної роботи: статистичний, порівняльний, соціально-демографічний аналіз; соціологічні дослідження; математичне моделювання тощо. Нові наукові підходи до оцінки результативності соціальної роботи: проблемно-орієнтований підхід, клінічна оцінка тощо. Проблеми визначення економічної ефективності соціальної роботи та основні напрямки їх вирішення.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма

Назва теми	Кількість годин					
	Лекції	Прак.заняття	Самостійна роб.	Індив.робота	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1						
Тема 1. Загальні засади впливу економічних процесів на систему соціального забезпечення	2	2	10	2	4	Поточне опитування
Тема 2. Взаємозв'язок і взаємозалежність економічної та соціальної політики держави	2	2	10			
Тема 3. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії	4	4	5			
Тема 4. Матеріальний добробут населення, його структура та динаміка	2	2	10			
Тема 5. Соціально-економічний статус як чинник диференціації у соціальному захисті	4	4	5			
Тема 6. Системи забезпечення соціального захисту в зарубіжних країнах	4	4	5			
Змістовий модуль 2						

Тема 7. Сутність і особливості економічної діяльності у системі соціального захисту населення	2	2	10	2	2	Поточне опитування
Тема 8. Економічний та соціальний розвиток підприємства	4	4	10			
Тема 9. Фінансові основи соціального забезпечення	4	4	5			
Тема 10. Соціальна та економічна ефективність діяльності соціальних служб	2	2	10			
РАЗОМ	30	30	80	4	6	

Заочна форма

Назва теми	Ле кції	Прак. заняття	Самос роб.	Контрольні заходи
Тема 1. Загальні засади впливу економічних процесів на систему соціального забезпечення	4	2	20	Поточне опитування
Тема 2. Взаємозв'язок і взаємозалежність економічної та соціальної політики держави			20	
Тема 3. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії			10	
Тема 4. Матеріальний добробут населення, його структура та динаміка			10	
Тема 5. Соціально-економічний статус як чинник диференціації у соціальному захисті			10	
Тема 6. Системи забезпечення соціального захисту в зарубіжних країнах			20	
<i>Змістовний модуль 2</i>				
Тема 7. Сутність і особливості економічної діяльності у системі соціального захисту населення			10	Поточне опитування

Тема 8. Економічний та соціальний розвиток підприємства	4	2	10	
Тема 9. Фінансові основи соціального забезпечення			10	
Тема 10. Соціальна та економічна ефективність діяльності соціальних служб			18	
РАЗОМ	8	4	138	

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Денна форма

Практичне заняття 1

Тема 1.ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА СИСТЕМУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

- 1.1. Предмет, завдання та функції освітнього компонента
- 1.2. Сутність та особливості економічної діяльності в системі соціального захисту населення
- 1.3. Закономірності розвитку економічних відносин різних суб'єктів
- 1.4. Принципи економіки соціального захисту
- 1.5. Суть економічної системи та її основні елементи

Практичне заняття 2

Тема 2.ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК І ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

- 1.1.Сутність та цілі економічної політики держави
- 1.2.Види економічної політики держави
- 1.3.Напрями та проблеми соціальної політики держави
- 1.4.Вплив соціально-економічного становища України на соціальну політику
- 1.5.Соціальний захист населення як складова соціальної політики держави

Практичне заняття 3-4

Тема 3.ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ ТА СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ

- 1.1.Принципи формування державних соціальних стандартів, соціальних норм і нормативів.
- 1.2.Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт
- 1.3.Державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження
- 1.4.Нормативи витрат(фінансування)

Практичне заняття 5

Тема 4. МАТЕРІАЛЬНИЙ ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ, ЙОГО СТРУКТУРА ТА ДИНАМІКА

- 1.1.Поняття, сутність та складові добробуту населення
- 1.2.Аналіз динаміки співвідношення державних соціальних стандартів в Україні
- 1.3.Вплив відносин власності на добробут
- 1.4.Система показників рівня та якості життя населення
- 1.5.Соціально-економічний потенціал сім'ї як чинник добробуту

Практичне заняття 6-7

Тема 5. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАТУС ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ У СОЦІАЛЬНОМУ ЗАХИСТІ

- 1.1. Соціальна стратифікація
- 1.2. Поняття та чинники економічного статусу
- 1.3. Види відхилення та показники економічного статусу
- 1.4. Адресний підхід в соціальному забезпеченні
- 1.5. Заробітна плата як пряме джерело економічного статусу

Практичне заняття 8-9

Тема 6. СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

- 1.1. Сутність та ознаки соціальної держави
- 1.2. Моделі соціальної держави
- 1.3. Світові моделі соціального захисту населення
- 1.4. Характеристика моделі соціального захисту в Україні

Практичне заняття 10

Тема 7. СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

- 1.1. Сутність та мета соціального захисту
- 1.2. Моделі соціального захисту
- 1.3. Соціальний захист як система управління соціальними ризиками
- 1.4. Місце та роль соціального страхування у системі соціального захисту населення
- 1.5. Єдиний соціальний внесок

Практичне заняття 11-12

Тема 8. ЕКОНОМІЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

- 1.1. Особливості планування соціального розвитку підприємства
- 1.2. Соціальна структура та показники оцінки результатів соціального розвитку підприємства
- 1.3. Аналіз умов праці та системи соціальних пільг і виплат

Практичне заняття 13-14

Тема 9. ФІНАНСОВІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- 1.1. Сутність, принципи та джерела фінансування соціальної сфери
- 1.2. Економічні нормативи регулювання фінансових відносин в соціальній сфері
- 1.3. Фінансування соціальної сфери через банківську та казначейську системи
- 1.4. Програмно-цільове фінансування, його переваги, суперечності та проблеми

Практичне заняття 15

Тема 10. СОЦІАЛЬНА ТА ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

- 1.1. Поняття ефективності соціальної роботи.
- 1.2. Економічна ефективність діяльності соціальних служб.
- 1.3. Ефективність як міра задоволення соціально-економічних потреб людини..
- 1.4. Основні елементи ефективності: мета, результат, витрати, загальноприйняті норми
- 1.5. Економічна ефективність як напрям загальної ефективності у соціальній роботі.

Заочна форма

Практичне заняття №1

Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА СИСТЕМУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

- 1.1.Предмет, завдання та функції освітнього компонента
- 1.2.Сутність та особливості економічної діяльності в системі соціального захисту населення
- 1.3.Закономірності розвитку економічних відносин різних суб'єктів
- 1.4.Принципи економіки соціального захисту
- 1.5.Суть економічної системи та її основні елементи

Тема 2.ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК І ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

- 1.1.Сутність та цілі економічної політики держави
- 1.2.Види економічної політики держави
- 1.3.Напрями та проблеми соціальної політики держави
- 1.4.Вплив соціально-економічного становища України на соціальну політику
- 1.5.Соціальний захист населення як складова соціальної політики держави

Тема 3.ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ ТА СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ

- 1.1.Принципи формування державних соціальних стандартів, соціальних норм і нормативів.
- 1.2.Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт
- 1.3.Державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження
- 1.4.Нормативи витрат(фінансування)

Тема 4. МАТЕРІАЛЬНИЙ ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ, ЙОГО СТРУКТУРА ТА ДИНАМІКА

- 1.1.Поняття, сутність та складові добробуту населення
- 1.2.Аналіз динаміки співвідношення державних соціальних стандартів в Україні
- 1.3.Вплив відносин власності на добробут
- 1.4.Система показників рівня та якості життя населення
- 1.5.Соціально-економічний потенціал сім'ї як чинник добробуту

Тема 5. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАТУС ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ У СОЦІАЛЬНОМУ ЗАХИСТІ

- 1.1.Соціальна стратифікація
- 1.2.Поняття та чинники економічного статусу
- 1.3.Види відхилення та показники економічного статусу
- 1.4.Адресний підхід в соціальному забезпеченні
- 1.5.Заробітна плата як пряме джерело економічного статусу

Тема 6. СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

- 1.5. Сутність та ознаки соціальної держави
- 1.6. Моделі соціальної держави
- 1.7. Світові моделі соціального захисту населення
- 1.8. Характеристика моделі соціального захисту в Україні

Практичне заняття №2

Тема7. СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

- 1.1.Сутність та мета соціального захисту
- 1.2.Моделі соціального захисту
- 1.3.Соціальний захист як система управління соціальними ризиками
- 1.4.Місце та роль соціального страхування у системі соціального захисту населення
- 1.5.Єдиний соціальний внесок

Тема 8. ЕКОНОМІЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

- 1.1. Особливості планування соціального розвитку підприємства
- 1.2. Соціальна структура та показники оцінки результатів соціального розвитку підприємства
- 1.3. Аналіз умов праці та системи соціальних пільг і виплат

Тема 9. ФІНАНСОВІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- 1.3. Сутність, принципи та джерела фінансування соціальної сфери
- 1.4. Економічні нормативи регулювання фінансових відносин в соціальній сфері
- 1.3. Фінансування соціальної сфери через банківську та казначейську системи
- 1.4. Програмно-цільове фінансування, його переваги, суперечності та проблеми

Тема 10. СОЦІАЛЬНА ТА ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

- 1.1. Поняття ефективності соціальної роботи.
- 1.2. Економічна ефективність діяльності соціальних служб.
- 1.3. Ефективність як міра задоволення соціально-економічних потреб людини..
- 1.4. Основні елементи ефективності: мета, результат, витрати, загальноприйняті норми
- 1.5. Економічна ефективність як напрям загальної ефективності у соціальній роботі.

6. Самостійна робота

Завдання для самостійної роботи. Студенту за темами, вказаними в тематичному плані дисципліни необхідно виконати індивідуальні завдання у вигляді реферату з використанням аналізу наукових статей, статистичних даних по місту, області, регіону. Реферат є важливим засобом у засвоєнні знань. Мета реферативної доповіді полягає у засвоєнні студентами основних аспектів розкритої у реферативному дослідженні теми, формуванні запитань, проведенні дискусії.

На семінарському занятті рекомендується обговорювати не більше двох рефератів.

Вимоги до реферату: Обсяг – 10–15 аркушів формату А4.

Структура – вступ, основна частина, висновок, список використаних джерел.

У вступі розкривається актуальність теми, визначається мета, в основній частині містяться основні положення дослідження, що розкривають тему, у висновку викладаються основні положення та пропозиції автора, що впливають із розгляду теми.

Реферативна доповідь та участь в її обговоренні можуть бути предметом окремого оцінювання викладачем або враховуватись ним при оцінці інших форм контролю.

Тематика для самостійної роботи з дисципліни «Економічні основи соціального забезпечення»

1. Соціально-орієнтована держава: поняття, мета та завдання, принципи функціонування та чинники становлення.
2. Бюджет соціальної спрямованості.
3. Типи (моделі) соціальної держави: порівняльна характеристика.
4. Моделі розподілу доходів суспільства та соціальна справедливість.
5. Проблема бідності в Україні та шляхи її вирішення.
6. Механізм соціальних трансфертів.
7. Структура органів управління організаціями соціального захисту населення.
8. Монетизація пільг як напрямок перетворень у сфері соціального

забезпечення.

9. Підприємницька діяльність в сфері соціального обслуговування.
10. Фінансова політика у соціальній сфері.
11. Програмно-цільове фінансування соціальної роботи: підстави, переваги та проблеми
12. Роль і зміст маркетингової діяльності в соціальній сфері.
13. Бюджетно-страхова модель фінансування закладів охорони здоров'я.
14. Ринок соціального страхування.
15. Добровільне медичне страхування в умовах ринку. Економічний статус соціального працівника: стан і проблеми.
16. Франчайзинг як елемент розширення економічних можливостей підприємництва у платному секторі соціальних послуг.
17. Недержавні суб'єкти соціальної роботи та особливості їх фінансування.
18. Інноваційне підприємництво у галузях соціально-культурного комплексу.
19. Залучені джерела фінансування організацій соціальної сфери та соціального захисту населення.
20. Державні і власні джерела фінансування організацій соціальної сфери та соціального захисту населення.
21. Взаємодія економічного середовища і соціальної сфери.
22. Державні гарантії та мінімальні соціальні стандарти в Україні.
23. Особливості бюджетного фінансування установ соціального забезпечення.
24. Зарубіжний досвід фінансування системи соціального захисту населення.

7. Тренінг з дисципліни

Тренінг виконується студентом письмово у формі відповідей на питання при консультуванні з викладачем. Студенти повинні обрати 2 питання самостійно.

Питання для тренінгу

1. Обґрунтуйте, яким чином економічні процеси впливають на систему соціального захисту.
2. Поясніть, чому економіка України не може забезпечити усіх потреб системи соціального захисту.
3. Розкрийте відмінність між континентальною та англосаксонською моделлю соціального захисту.
4. Наведіть приклад недоліків та правових колізій в сфері соціального захисту.
5. Розрахуйте та зобразіть графічно точку беззбитковості соціального проєкту.
6. Наведіть приклад розрахунку фінансової ефективності соціального проєкту.
7. Проаналізуйте динаміку та співвідношення державних соціальних стандартів в Україні.
8. Обґрунтуйте з економічної точки зору, чому адресний підхід в соціальному захисті є більш ефективним.
9. Розкрийте економічну стратифікацію в Україні та вкажіть шляхи її подолання.

Завдання для тренінгу.

Студенту необхідно самостійно обґрунтувати та викласти своє бачення на вищенаведені 2 питання. Загальна оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок за виконання завдання тренінгу.

8. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота в групах, методи опитування, тестування, моделювання практичних ситуацій, реферування, виконання самостійної роботи.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Економічні основи соціального забезпечення” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартне тестування
- поточне опитування;
- модульне тестування та опитування;
- оцінювання виконання самостійною роботою;
- іспит;
- інші види індивідуальних та групових робіт.

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) із дисципліни “Економічні основи соціального забезпечення” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне опитування	Модульний контроль 1	Поточне опитування	Модульний контроль 2	Тренінги	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	Модульна контрольна робота по темах 1-5	Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	Модульна контрольна робота по темах 6-10	Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок за виконання завдання тренінгу	Оцінка за виконання написання реферату	Структура білету: 10 тестів по 2 бали – max 20 балів; 2 теоретичних питання по 25 балів –

						max 50 балів; 1 задача – max 30 балів
--	--	--	--	--	--	---

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-39	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна “Економічні основи соціального забезпечення”

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проєктор, ноутбук, проєкційний екран.	1-10
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox, Viber тощо).	1-10
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-10
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-10

Рекомендована література

- Атаманюк Р. Ф., Атаманюк Е. А. Соціальна економіка: навчальний посібник. Львів : Новий світ-2000, 2020. 203 с.
- Арабчук Я. І. Фінансова стабільність – запорука соціальної політики (ПФУ від респекту до панахиди). Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 8. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/33.pdf.
- Бахновська І. П., Костюк Н. П. Аналіз законодавчого регулювання соціальної підтримки малозабезпеченим сім'ям України в умовах євроінтеграції. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 9. С. 243–245. URL: http://lsey.org.ua/9_2022/57.pdf.
- Бережецька Т. О. Аналіз індикаторів та оцінка стану соціальної безпеки в Україні. Ефективна економіка. 2019. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/173.pdf.
- Білик О. І. Формування системи публічного управління соціальними ризиками у світовій практиці. Інвестиції: практика та досвід. 2021. №2. С.76–81. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2021/14.pdf.
- Білюга А. Поняття "соціальна гарантія" у контексті сучасної фінансової науки. Економіка та суспільство. 2022. № 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1623/1560>.
- Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. 5-те вид., перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 448 с.

- 8.Бондар М. Соціальне забезпечення та соціальний захист в Україні. Економіка та суспільство. 2021. № 34. URL:<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/916/878>.
- 9.Бондаренко С. М., Бугас Н. В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/42.pdf.
- 10.Борисова О. В., Знаткова О. М., Кульга О. О., Нікітіна В. В. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні : монографія. Київ : Кондор, 2019. 468 с.
11. Бражко О. В. Модернізація національної системи України соціального захисту населення в період воєнного стану. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2022. № 31. С. 31–34. URL: <http://www.pagjournal.iei.od.ua/archives/2022/31-2022/5.pdf>.
- 12.Бражко О. В. Особливості формування державних підходів до розвитку системи соціального захисту населення в Україні. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2022. № 27. С. 35–39. URL: <http://www.pagjournal.iei.od.ua/archives/2022/27-2022/6.pdf>.
- 13.Замкова Н., Гнидюк І. Механізм фінансового забезпечення соціальних гарантій населення України. Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України : зб. наук. пр. ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., 14-16 верес., 2021 р. / гол. ред. Н. Л. Замкова. Вінниця, 2021. Ч. 2. С. 118–127. URL: http://10.0.2.150/docs/Zbirnyky_konferents/2021/14-16.09.21%202.pdf
14. Заяць Т. А., Краєвська Г. О. Соціальні послуги для вразливих категорій населення в територіальних громадах України. Економіка України. 2022. № 3. С. 57–74.
15. Зюзін В. О. Зарубіжний досвід фінансування соціальних програм. Ефективна економіка.2019. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/154.pdf
- 16.Соціальне забезпечення в Україні: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. А. Я. Кузнецової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.
- 17.Уразов А. У., Саух І. В., Вікарчук О. І. Основи економічної теорії: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 312 с.
- 18.Журба І.О. Економічні основи соціального забезпечення: методичні рекомендації до практичних занять. Черкаси: ЧДТУ, 2020. 21с. URL: <https://er.chdtu.edu.ua/handle/ChSTU/1086>
- 19.Колосок А М. Актуальні аспекти соціального захисту населення *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2021. № 2 (26). С. 16-23. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2021-02-16-23>
- 20.Колосок А М., Чернета С. В Аналіз інвестиційної спроможності реалізації соціальних проектів в об'єднаних територіальних громадах. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2020. № 4 (24). С. 74-82. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-04-37-45>
- 21.Колосок А. М., Буднік С. В. Соціальна відповідальність в акваріумному бізнесі: економічні та педагогічні аспекти. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2019. № 4(20). С. 109 – 116. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-04-109-116>
- 22.Колосок А. М. Зарубіжний досвід формування національних тристоронніх органів соціального партнерства. *Humanitas*. 2021. №1. С.66-73. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.1.11>
- 23.Полянничко А. О., Кирилюк А. В. Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду: навчально-методичний посібник. Суми : ФОП Цьома, 2020. 336 с. URL: <http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/9193>
- 24.Потенціал і розвиток бізнесу: навч. посіб. / Кол. авт.: О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак, Л. В. Белінська, І. Г. Волинець, Н. О. Грицюк, Л. С. Громко, Т. І. Данилюк, А. М. Колосок, В. П. Левченко, Л. Г. Ліпич, В. В. Мальцева, Г. В. Миськів, І. Р. Мишишин, Т. В. Сак, О. В. Скорук, В. В. Тринчук, О. А. Хілуха, Т. О. Шматковська, Л. О.

Ющишина; за ред. О. М. Полінкевич, Л.В. Шостак. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 482с. URL: <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/16668>

25.Kamiński R., Khovrak I., Kolosok A., Kytsyuk I., Pavlikha N., Polinkevych O. Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw jako przedmiot sprawozdawczości niefinansowej w świetle regulacji prawnych i doświadczeń praktycznych w Polsce i na Ukrainie. Poznań: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Poznaniu, 2020. 238 str. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20969>

26.Yelisieieva L., Pavlova O., Kolosok A., Suriak A., Strilchuk R., Safarova A., Kozak S. Electric vehicle market in the national economy (on the materials of presrelizes). *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. Vol. 11, issue 1, special issue XVIII. P. 88–92. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110118/papers/A_15.pdf

27.Castro S. J., González D. A. Social Creative Economy: A prototype for Social Innovation. *Opción*. 2022. 38(97). P. 20-46. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7486085>

Интернет-ресурси

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/>
3. Державний центр зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
4. Законодавство України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/zak>
5. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
6. Національна соціальна сервісна служба України. URL: <https://nssu.gov.ua/>
7. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>
8. Social Statistics Commons. URL: <https://network.bepress.com/social-and-behavioral-sciences/social-statistics/>

2.2. Завдання вивчення дисципліни

✓ Вивчити сутність і структуру економічного простору соціального забезпечення, закономірності економічних процесів у соціальній сфері, економічні зв'язки та їх зміну у соціальній структурі суспільства.

✓ Виявити вплив економічних чинників на соціальне благополуччя суспільства у цілому, окремих соціальних груп, прошарків, індивідів в умовах ринкової економіки.

✓ Визначити і охарактеризувати джерела, принципи, порядок фінансування соціального забезпечення.

✓ Вивчити основи організації економічної діяльності та кадрову політику установ і служб соціальної сфери.

✓

2.4. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- ✓ Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного)
- ✓ Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.
- ✓ Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.
- ✓ Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів, в тому числі на етапі раннього втручання.

2.5. Передумовою для вивчення дисципліни «Економічні основи соціального забезпечення» є «Теорія соціального забезпечення», «Статистика», «Соціальна допомога», «Соціальне страхування», «Міжнародні стандарти в системі соціальних послуг».

2.5. Результати навчання

- ✓ Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.
- ✓ Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.
- ✓ Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.
- ✓ Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «Економічні основи соціального забезпечення»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Теоретико-методологічні основи економіки соціального забезпечення

Тема 1. Загальні засади впливу економічних процесів на систему соціального забезпечення

Предмет і завдання курсу «Економічні основи соціального забезпечення». Сутність і особливості економічної діяльності у сфері соціального забезпечення. Предмет вивчення курсу: економічні процеси у суспільстві та їх вплив на соціум і соціальне благополуччя суспільства в цілому, соціальних груп і окремих особистостей; закономірності розвитку економічних відносин різних суб'єктів і функціонування соціального забезпечення, соціальних служб, установ і підприємств соціального обслуговування населення в суспільстві. Основні принципи економіки соціального обслуговування як відображення загальних принципів соціального забезпечення та специфіки економічного розвитку соціальної сфери (економічної справедливості, суспільної доцільності, пріоритету держави, соціально-економічного реагування, економічної ефективності тощо). Економічний простір соціального забезпечення. Характеристика розвитку соціальної системи, економічної взаємодії інститутів соціального захисту, її суб'єктів і об'єктів, що забезпечують умови для нормальної життєдіяльності членів суспільства, задоволення їх потреб.

Тема 2. Взаємозв'язок і взаємозалежність економічної та соціальної політики держави

Діалектика економічного і соціального у ринковій економіці. Об'єктивна необхідність соціального захисту населення у суспільстві ринкових відносин. Основні передумови необхідності формування системи соціального захисту населення в умовах ринку: підвищення питомої ваги приватної власності на засоби виробництва; зміна системи розподілу матеріальних і духовних благ; стратифікація суспільства, зростання чисельності та збільшення соціально вразливих категорій населення; відчуження виробника від засобів виробництва; зростання безробіття; зниження рівня життя населення тощо. Етапи зміни соціальної спрямованості економічної політики держави відповідно до практики ринкових відносин. Визнання державою і суспільством своєї відповідальності за дотримання економічних і соціальних прав людини на достатній рівень життя і безперервне його поліпшення. Об'єктивні та суб'єктивні умови реалізації напрямів соціальної політики. Механізми соціальної координації. Соціальні суперечності економіки України та шляхи їх розв'язання.

Тема 3. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії

Принципи формування державних соціальних стандартів, соціальних норм і нормативів. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт. Державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження. Нормативи витрат (фінансування). Проблема невідповідності державних соціальних стандартів економічним реаліям.

Тема 4. Матеріальний добробут населення, його структура та динаміка

Добробут населення: поняття, сутність, показники. Вплив відносин власності на добробут населення. Індикатори рівня і якості життя. Середня тривалість життя. Сукупні, номінальні, реальні доходи населення. Обсяг виплат і пільг. Рівень і структура соціально-споживаних товарів і послуг. Рівень і динаміка цін на основні предмети споживання, тарифи комунальних і транспортних послуг. Умови праці. Житлові умови. Тривалість робочого дня і робочого тижня. Рівень освіти та медичного обслуговування. Потенціал індивідуального розвитку людини як узагальнюючий показник добробуту населення країни. Обсяг і структура споживання. Мінімальний споживчий бюджет і прожитковий мінімум. Динаміка матеріального добробуту і економічна диференціація населення. Критерії забезпеченості та бідності. Соціально-економічний потенціал сім'ї як показник добробуту.

Тема 5. Соціально-економічний статус як чинник диференціації у соціальному захисті

Соціально-економічний статус: сутність і чинники його формування. Види відхилення економічного статусу і показники. Джині-коефіцієнт і доцільний коефіцієнт: поняття, значення та динаміка. Об'єктивні основи стратифікації суспільства. Соціальна стратифікація суспільства та соціально- економічний статус різних груп і верств населення, їх взаємозалежність. Диференціація економічного статусу як основа соціального розшарування суспільства. Грошові доходи населення: джерела формування, структура, динаміка. Теорія флуктуації економічного статусу (гіпотези Маркса К., Парето В., Сорокіна П.). Поняття соціальної та економічної диференціації населення. Основні критерії соціальної диференціації населення і їх види. Диференціація форм і методів підвищення соціально-економічного потенціалу сім'ї, різних категорій громадян. Забезпечення належного соціально-економічного статусу громадян як мета соціального захисту. Основні соціально-економічні методи для вирівнювання соціально- економічного статусу населення. Бідність як явище соціально-економічної диференціації населення.

Тема 6. Системи забезпечення соціального захисту в зарубіжних країнах

Специфіка систем соціального захисту у різних країнах світу. Залежність систем

соціального захисту від особливостей діяльності суспільних інститутів забезпечення загального добробуту, національних особливостей і культурних традицій.

Універсальна модель соціального захисту як засіб досягнення соціальної справедливості у суспільстві, скорочення нерівності у розподілі соціальних та економічних ресурсів шляхом абсолютного зменшення різниці у статусі та доходах. Характеристика континентальної (консервативної) моделі. Особливість ліберальної (англосаксонської) моделі – соціальний захист найбідніших верств населення. Соціальне забезпечення усіх громадян у скандинавській моделі. Позитивні сторони і недоліки південноєвропейської моделі. Доцільність впровадження сучасних існуючих систем соціального захисту або їх елементів з урахуванням соціально-економічної ситуації в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Організація економічної діяльності установ соціального забезпечення

Тема 7. Сутність і особливості економічної діяльності у системі соціального захисту населення

Організаційно-економічні основи соціального забезпечення та його особливості на сучасному етапі. Державна гарантія прав громадян на соціальне забезпечення, його види та структура. Специфіка економічних відносин у соціальній сфері. Організаційно-економічний механізм здійснення соціального забезпечення. Фонди соціального забезпечення і джерела їх формування. Відповідність умов і норм пенсійного забезпечення з економічними можливостями держави. Економічні основи концепції реформи пенсійного забезпечення та створення пенсійної системи, що відповідає ринковій економіці. Розміри пенсій і їх співвідношення з оплатою праці і мінімальним прожитковим мінімумом. Перерахунок та індексування пенсій. Соціальне забезпечення як система виплат, послуг і пільг із задоволення соціально-економічних потреб населення. Мінімальні державні соціально-економічні гарантії, пільги та виплати різним верствам населення. Мінімальні державні гарантії і мінімальні соціальні стандарти: поняття, сутність, значення. Система гарантій в галузі пенсійного забезпечення, виплат, оплати праці, медичного обслуговування, освіти тощо. Класифікація державних соціально-економічних гарантій в залежності від об'єкта соціального захисту (люди похилого віку, інваліди, діти, безробітні тощо). Нормативно-правові документи, що закріплюють гарантії та пільги. Проблеми вдосконалення соціально-економічних гарантій з підтримки соціально незахищених груп населення.

Тема 8. Економічна діяльність сім'ї і домогосподарства у системі соціального забезпечення

Сутність, соціально-економічні характеристики та ознаки сім'ї і домогосподарства. Економічна функція сім'ї та напрямки її реалізації. Сім'я і домогосподарство: співвідношення категорій. Виробнича складова домашньої праці в умовах ринкової економіки. Домашня праця і проблема безробіття. Визначення специфіки домашньої економіки. Переваги і недоліки домогосподарств. Основні напрями активізації господарської активності домогосподарств. Економіка сім'ї як частина економічного простору соціальної роботи. Соціальні наслідки економічної активності сім'ї. Підвищення рівня і якості життя як головна мета економічної діяльності сім'ї. Сімейний бюджет: поняття, значення, структура. Джерела доходів і витрат сім'ї. Витрати сімейного бюджету. Проблема балансу доходів і витрат сім'ї. Дефіцит сімейного бюджету. Шляхи досягнення збалансованості сімейного бюджету.

Тема 9. Фінансові основи соціального забезпечення

Фінансування у системі соціального захисту населення. Сутність, принципи, основні джерела і порядок формування системи фінансів для соціальної сфери. Основні функції фінансування. Бюджетне фінансування соціальної сфери: проблеми і недоліки. Бюджетні

дотації та їх соціальне значення. Особливості фінансування соціальної роботи з місцевого бюджету. Джерела і структура місцевого бюджету, принципи його формування. Роль і призначення позабюджетних фондів.

Пряме і непряме фінансування соціальної роботи. Соціальні пільги: роль і проблеми. Програмно-цільове фінансування, його переваги, протиріччя і проблеми. Особливості фінансування соціальної роботи в умовах переходу до ринкових відносин. Формування фондів соціальної підтримки населення та їх роль в соціальному захисті найбільш уразливих груп суспільства. Об'єктивна необхідність зниження частки державних вкладень і зростання ролі соціального страхування у створенні джерел фінансування соціального забезпечення.

Тема 10. Соціальна та економічна ефективність діяльності соціальних служб

Економічна ефективність діяльності соціальних служб. Економічна ефективність як напрям загальної ефективності у соціальній роботі. Ефективність як міра задоволення соціально-економічних потреб людини. Поняття ефективності соціальної роботи. Основні елементи ефективності: мета, результат, витрати, загальноприйняті норми. Критерії і методи визначення ефективності соціальної роботи. Соціальні нормативи як узагальнений критерій оцінки ефективності соціальної діяльності. Методи визначення ефективності соціальної роботи: статистичний, порівняльний, соціально-демографічний аналіз; соціологічні дослідження; математичне моделювання тощо. Нові наукові підходи до оцінки результативності соціальної роботи: проблемно-орієнтований підхід, клінічна оцінка тощо. Проблеми визначення економічної ефективності соціальної роботи та основні напрямки їх вирішення.

3. Структура навчальної дисципліни

Денна форма

Назва теми	Кількість годин					
	Лекції	Практич. заняття	Самост. робота	Індиві. робота	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1						
Тема 1. Загальні засади впливу економічних процесів на систему соціального забезпечення	2	2	10			Поточне опитування
Тема 2. Взаємозв'язок і взаємозалежність економічної та соціальної політики держави	2	2	10			
Тема 3. Матеріальний добробут населення, його структура та динаміка	2	2	10	2	4	

Тема 4. Соціально-економічний статус як чинник диференціації у соціальному захисті	4	4	5			
Тема 5. Системи забезпечення соціального захисту в зарубіжних країнах	4	4	5			
	Змістовий модуль 2					
Тема 6. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії	4	4	5	2	2	
Тема 7. Сутність і особливості економічної діяльності у системі соціального захисту населення	2	2	10			
Тема 8. Економічна діяльність сім'ї і домогосподарства у системі соціального забезпечення	4	4	10			
Тема 9. Фінансові основи соціального забезпечення	4	4	5			
Тема 10. Соціальна та економічна ефективність діяльності соціальних служб	2	2	10			
РАЗОМ	30	30	80	4	6	

Заочна форма

Назва теми				
	Лекції	Практич. заняття	Самост. робота	Контрольні заходи
Тема 1. Загальні засади впливу економічних процесів на систему соціального забезпечення	2	2	20	Поточне опитування
Тема 2. Взаємозв'язок і взаємозалежність економічної та соціальної політики держави	2	2	20	

Тема 3. Матеріальний добробут населення, його структура та динаміка	2		10	
Тема 4. Соціально-економічний статус як чинник диференціації у соціальному захисті	2		10	
Тема 5. Системи забезпечення соціального захисту в зарубіжних країнах				
Тема 6. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії			10	Поточне опитування
Тема 7. Сутність і особливості економічної діяльності у системі соціального захисту населення			20	
Тема 8. Економічна діяльність сім'ї і домогосподарства у системі соціального забезпечення			10	
Тема 9. Фінансові основи соціального забезпечення			20	
Тема 10. Соціальна та економічна ефективність діяльності соціальних служб			18	
РАЗОМ	8	4	138	

4. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Денна форма

Практичне заняття 1-3

Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА СИСТЕМУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

1.6. Предмет, завдання та функції освітнього компонента

1.7. Сутність та особливості економічної діяльності в системі соціального захисту населення

1.8. Закономірності розвитку економічних відносин різних суб'єктів

1.9. Принципи економіки соціального захисту

1.10. Сутність економічної системи та її основні елементи

Практичне заняття 4-6

Тема 2. ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

1.1. Сутність та цілі економічної політики держави

1.2. Види економічної політики держави

- 1.3. Напрями та проблеми соціальної політики держави
- 1.4. Вплив соціально-економічного становища України на соціальну політику
- 1.5. Соціальний захист населення як складова соціальної політики держави

Практичне заняття 7-8

Тема 3. ПРАВОВІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

- 1.1. Загальні аспекти правового забезпечення системи соціального захисту
- 1.2. Поняття права соціального захисту та права соціального забезпечення
- 1.3. Предмет і метод правового регулювання соціального забезпечення
- 1.4. Функції та принципи права соціального забезпечення
- 1.5. Система права соціального забезпечення

Практичне заняття 9-10

Тема 4. ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

- 1.1. Сутність та мета соціального захисту
- 1.2. Моделі соціального захисту
- 1.3. Соціальний захист як система управління соціальними ризиками
- 1.4. Місце та роль соціального страхування у системі соціального захисту населення
- 1.5. Єдиний соціальний внесок

Практичне заняття 11-12

Тема 5. ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ ТА СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ

- 1.1. Принципи формування державних соціальних стандартів, соціальних норм і нормативів.
- 1.2. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт
- 1.3. Державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження
- 1.4. Нормативи витрат (фінансування)

Практичне заняття 13

Тема 6. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ

- 1.1. Нарахування простих та складних відсотків, дисконтування
- 1.2. Показники та критерії оцінки ефективності проєктів
- 1.3. Точка беззбитковості проєкту
- 1.4. Приклад порівняння фінансової ефективності проєктів

Практичне заняття 14

Тема 7. МАТЕРІАЛЬНИЙ ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ

- 1.1. Поняття, сутність та складові добробуту населення
- 1.2. Аналіз динаміки співвідношення державних соціальних стандартів в Україні
- 1.3. Вплив відносин власності на добробут
- 1.4. Система показників рівня та якості життя населення
- 1.5. Соціально-економічний потенціал сім'ї як чинник добробуту

Практичне заняття 15

Тема 8. ЕКОНОМІЧНИЙ СТАТУС ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ

- 1.1. Соціальна стратифікація
- 1.2. Поняття та чинники економічного статусу
- 1.3. Види відхилення та показники економічного статусу
- 1.4. Адресний підхід в соціальному забезпеченні
- 1.5. Заробітна плата як пряме джерело економічного статусу

Заочна форма

Практичне заняття 1

Тема 1.ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА СИСТЕМУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

- 1.1. Предмет, завдання та функції освітнього компонента
- 1.2. Сутність та особливості економічної діяльності в системі соціального захисту населення
- 1.3. Закономірності розвитку економічних відносин різних суб'єктів
- 1.4. Принципи економіки соціального захисту
- 1.5. Суть економічної системи та її основні елементи

Практичне заняття 2

Тема 2.ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

- 1.1.Сутність та цілі економічної політики держави
- 1.2.Види економічної політики держави
- 1.3.Напрями та проблеми соціальної політики держави
- 1.4.Вплив соціально-економічного становища України на соціальну політику
- 1.5.Соціальний захист населення як складова соціальної політики держави

5. Самостійна робота

Завдання для самостійної роботи. Студенту за темами, вказаними в тематичному плані дисципліни необхідно виконати індивідуальні завдання у вигляді реферату з використанням аналізу наукових статей, статистичних даних по місту, області, регіону. Реферат є важливим засобом у засвоєнні знань. Мета реферативної доповіді полягає у засвоєнні студентами основних аспектів розкритої у реферативному дослідженні теми, формуванні запитань, проведенні дискусії.

На семінарському занятті рекомендується обговорювати не більше двох рефератів.

Вимоги до реферату: Обсяг – 10–15 аркушів формату А4.

Структура – вступ, основна частина, висновок, список використаних джерел.

У вступі розкривається актуальність теми, визначається мета, в основній частині містяться основні положення дослідження, що розкривають тему, у висновку викладаються основні положення та пропозиції автора, що впливають із розгляду теми.

Реферативна доповідь та участь в її обговоренні можуть бути предметом окремого оцінювання викладачем або враховуватись ним при оцінці інших форм контролю.

Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Економічні основи соціального забезпечення»

25. Соціально-орієнтована держава: поняття, мета та завдання, принципи функціонування та чинники становлення.
26. Бюджет соціальної спрямованості.
27. Типи (моделі) соціальної держави: порівняльна характеристика.
28. Моделі розподілу доходів суспільства та соціальна справедливість.
29. Проблема бідності в Україні та шляхи її вирішення.
30. Механізм соціальних трансфертів.
31. Структура органів управління організаціями соціального захисту населення.
32. Монетизація пільг як напрямок перетворень у сфері соціального

забезпечення.

33. Підприємницька діяльність в сфері соціального обслуговування.
34. Фінансова політика у соціальній сфері.
35. Програмно-цільове фінансування соціальної роботи: підстави, переваги та проблеми
36. Роль і зміст маркетингової діяльності в соціальній сфері.
37. Бюджетно-страхова модель фінансування закладів охорони здоров'я.
38. Ринок соціального страхування.
39. Добровільне медичне страхування в умовах ринку. Економічний статус соціального працівника: стан і проблеми.
40. Франчайзинг як елемент розширення економічних можливостей підприємництва у платному секторі соціальних послуг.
41. Недержавні суб'єкти соціальної роботи та особливості
42. їх фінансування.
43. Інноваційне підприємництво у галузях соціально-культурного комплексу.
44. Залучені джерела фінансування організацій соціальної сфери та соціального захисту населення.
45. Державні і власні джерела фінансування організацій соціальної сфери та соціального захисту населення.
46. Взаємодія економічного середовища і соціальної сфери.
47. Державні гарантії та мінімальні соціальні стандарти в Україні.
48. Особливості бюджетного фінансування установ соціального забезпечення.
49. Зарубіжний досвід фінансування системи соціального захисту населення.

6. Тренінг з дисципліни

Тренінг виконується студентом у письмовій формі при консультуванні з викладачем. Вправи вибираються самостійно, не більше 3.

Питання для тренінгу.

1. Обґрунтуйте яким чином економічні процеси впливають на систему соціального захисту.
2. Поясніть, чому економіка України не може забезпечити усіх потреб системи соціального захисту.
3. Розкрийте відмінність між континентальною та англосаксонською моделлю соціального захисту.
4. Наведіть приклад недоліків та правових колізій в сфері соціального захисту.
5. Розрахуйте та зобразіть графічно точку беззбитковості соціального проєкту.
6. Наведіть приклад розрахунку фінансової ефективності соціального проєкту.
7. Проаналізуйте динаміку та співвідношення державних соціальних стандартів в Україні.
8. Обґрунтуйте з економічної точки зору, чому адресний підхід в соціальному захисті є більш ефективним.
9. Розкрийте економічну стратифікацію в Україні та вкажіть шляхи її подолання.

Завдання для тренінгу. Студенту необхідно самостійно обґрунтувати та викласти своє бачення на вищенаведені питання. Загальна оцінка визначається як середнє

арифметичне з оцінок за виконання завдання тренінгу.

7. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота в групах, методи опитування, тестування, моделювання практичних ситуацій, реферування, виконання самостійної роботи.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Економічні основи соціального забезпечення” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартне тестування
- поточне опитування;
- модульне тестування та опитування;
- оцінювання виконання самостійною роботою;
- іспит;
- інші види індивідуальних та групових робіт.

9. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) із дисципліни “Економічні основи соціального забезпечення” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне опитування	Модульний контроль 1	Поточне опитування	Модульний контроль 2	Тренінги	Самостійна робота	Екзамен
Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	Письмова робота по темах 1-5	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	Письмова робота по темах 6-10	Визначається як середнє арифметичне з оцінок за виконання завдання тренінгу	Оцінка за виконання написання реферату	Структура білету: 10 тестів – 2 бали 2 теоретичних питання – 50 балів 1 задача – 30 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-39	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна “Економічні основи соціального забезпечення”

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проектор, ноутбук, проекційний екран.	1-10
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox, Viber тощо).	1-10
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-10
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-10

Рекомендована література

- Атаманюк Р. Ф., Атаманюк Е. А. Соціальна економіка: навчальний посібник. Львів : Новий світ-2000, 2020. 203 с.
- Арабчук Я. І. Фінансова стабільність – запорука соціальної політики (ПФУ від респекту до панахиди). Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 8. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/33.pdf.
- Бахновська І. П., Костюк Н. П. Аналіз законодавчого регулювання соціальної підтримки малозабезпеченим сім'ям України в умовах євроінтеграції. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 9. С. 243–245. URL: http://lsej.org.ua/9_2022/57.pdf.
- Бережецька Т. О. Аналіз індикаторів та оцінка стану соціальної безпеки в Україні. Ефективна економіка. 2019. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/173.pdf.
- Білик О. І. Формування системи публічного управління соціальними ризиками у світовій практиці. Інвестиції: практика та досвід. 2021. №2. С.76–81. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2021/14.pdf.
- Білюга А. Поняття "соціальна гарантія" у контексті сучасної фінансової науки. Економіка та суспільство. 2022. № 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1623/1560>.
- Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. 5-те вид., перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 448 с.
- Бондар М. Соціальне забезпечення та соціальний захист в Україні. Економіка та суспільство. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/916/878>.
- Бондаренко С. М., Бугас Н. В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 2. URL:

http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/42.pdf

10. Борисова О. В., Знаткова О. М., Кульга О. О., Нікітіна В. В. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні : монографія. Київ : Кондор, 2019. 468 с.

11. Бражко О. В. Модернізація національної системи України соціального захисту населення в період воєнного стану. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2022. № 31. С. 31–34. URL: <http://www.pagjournal.iei.od.ua/archives/2022/31-2022/5.pdf>.

12. Бражко О. В. Особливості формування державних підходів до розвитку системи соціального захисту населення в Україні. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2022. № 27. С. 35–39. URL: <http://www.pagjournal.iei.od.ua/archives/2022/27-2022/6.pdf>.

13. Замкова Н., Гнидюк І. Механізм фінансового забезпечення соціальних гарантій населення України. Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України : зб. наук. пр. IX Міжнар. наук.-практ. конф., 14-16 верес., 2021 р. / гол. ред. Н. Л. Замкова. Вінниця, 2021. Ч. 2. С. 118–127. URL: http://10.0.2.150/docs/Zbirnyku_konferents/2021/14-16.09.21%202.pdf

14. Заяць Т. А., Краєвська Г. О. Соціальні послуги для вразливих категорій населення в територіальних громадах України. Економіка України. 2022. № 3. С. 57–74.

15. Зюзін В. О. Зарубіжний досвід фінансування соціальних програм. Ефективна економіка. 2019. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/154.pdf

16. Соціальне забезпечення в Україні: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. А. Я. Кузнєцової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.

17. Уразов А. У., Саух І. В., Вікарчук О. І. Основи економічної теорії: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 312 с.

18. Журба І.О. Економічні основи соціального забезпечення: методичні рекомендації до практичних занять. Черкаси: ЧДТУ, 2020. 21с. URL: <https://er.chdtu.edu.ua/handle/ChSTU/1086>

19. Колосок А М. Актуальні аспекти соціального захисту населення *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2021. № 2 (26). С. 16-23. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2021-02-16-23>

20. Колосок А М., Чернета С. В Аналіз інвестиційної спроможності реалізації соціальних проєктів в об'єднаних територіальних громадах. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2020. № 4 (24). С. 74-82. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-04-37-45>

21. Колосок А. М., Буднік С. В. Соціальна відповідальність в акваріумному бізнесі: економічні та педагогічні аспекти. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2019. № 4(20). С. 109 – 116. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-04-109-116>

22. Колосок А. М. Зарубіжний досвід формування національних тристоронніх органів соціального партнерства. *Humanitas*. 2021. №1. С.66-73. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.1.11>

23. Полянничко А. О., Кирилюк А. В. Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду: навчально-методичний посібник. Суми : ФОП Цьома, 2020. 336 с. URL: <http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/9193>

24. Потенціал і розвиток бізнесу: навч. посіб. / Кол. авт.: О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак, Л. В. Белінська, І. Г. Волинець, Н. О. Грицюк, Л. С. Громко, Т. І. Данилюк, А. М. Колосок, В. П. Левченко, Л. Г. Ліпич, В. В. Мальцева, Г. В. Миськів, І. Р. Мицишин, Т. В. Сак, О. В. Скорук, В. В. Тринчук, О. А. Хілуха, Т. О. Шматковська, Л. О. Ющишина; за ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 482с. URL: <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/16668>

25. Kamiński R., Khovrak I., Kolosok A., Kutyuk I., Pavlikha N., Polinkevych O.

Spółeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw jako przedmiot sprawozdawczości niefinansowej w świetle regulacji prawnych i doświadczeń praktycznych w Polsce i na Ukrainie. Poznań: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Poznaniu, 2020. 238 str. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20969>

26. Yeliseieva L., Pavlova O., Kolosok A., Suriak A., Strilchuk R., Safarova A., Kozak S. Electric vehicle market in the national economy (on the materials of presrelizes). *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. Vol. 11, issue 1, special issue XVIII. P. 88–92. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110118/papers/A_15.pdf

27. Castro S. J., González D. A. Social Creative Economy: A prototype for Social Innovation. *Opción*. 2022. 38(97). P. 20-46. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7486085>

Інтернет-ресурси

8. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

9. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/>

10. Державний центр зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>

11. Законодавство України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/zak>

12. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>

13. Національна соціальна сервісна служба України. URL: <https://nssu.gov.ua/>

14. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>

8. Social Statistics Commons. URL: <https://network.bepress.com/social-and-behavioral-sciences/social-statistics/>